

Poznań, dnia 30 października 2009 roku

Sygn.: FWiOO.I-Org.-05/10/09

**Pan Poseł
Marek Biernacki****Przewodniczący Sejmowej Komisji
Administracji i Spraw Wewnętrznych****Kancelaria Sejmu RP
Warszawa**

Szanowny Panie Przewodniczący

Sejmowa Komisja Administracji i Spraw Wewnętrznych pracuje obecnie, po pierwszym czytaniu, nad rządowym projektem ustawy o zmianie ustawy o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne, ustawy - Kodeks postępowania administracyjnego, ustawy - Ordynacja podatkowa oraz niektórych innych ustaw. *Druk sejmowy nr 2110, wpłynął 18-06-2009.*

Projekt omawiany przez Komisję to pierwsza tak istotna nowelizacja kluczowej ustawowej regulacji dla elektronicznej administracji w Polsce.

Podmioty współpracujące w ramach Koalicji na Rzecz Otwartych Standardów (KROS) zaproponowały wprowadzenie poprawek do omawianego projektu nowelizacji, w postaci zmiany definicji neutralności technologicznej oraz wprowadzenia definicji otwartych standardów zbieżnych z rozwiązaniami przyjętymi w innych krajach europejskich a także przez Komisję Europejską w ramach Europejskich Ram Interoperacyjności, które to propozycje Fundacja Wolnego i Otwartego Oprogramowania popiera.

Proponowane przez KROS zmiany zagwarantują - zdaniem Fundacji - rzeczywistą neutralność technologiczną państwa, a jednocześnie - w uzasadnionych przypadkach - nie będą blokowały możliwości wykorzystywania rozwiązań które nie mają jeszcze otwartych specyfikacji.

Niebagatelne znaczenie ma fakt, iż dzięki otwartym standardom systemy informatyczne administracji publicznej w Polsce będą w stanie zapisywać, odczytywać i przesyłać dane tak, aby każdy programista miał możliwość napisania oprogramowania korzystającego z tych danych a użytkownik, dziś i w przyszłości, mógł z nich skorzystać. Szczególnie ważne jest to z punktu widzenia administracji państwowej, bowiem używanie rozwiązań opartych o otwarte standardy pozwala na uniezależnienie od dostawcy oprogramowania i zastąpienie go innym, gdy przyjdzie taka potrzeba. Jak wynika z opublikowanego niedawno przez Urząd Zamówień Publicznych dokumentu „Rekomendacje - udzielanie zamówień publicznych na systemy informatyczne” pod adresem <http://www.uzp.gov.pl/aktualnosci/akt-rekomendacje-uzp-syst-inf-25-08-09>, uzależnienie od konkretnych dostawców jest realnym problemem informatyzacji administracji publicznej w Polsce i powoduje wydatkowanie ogromnych kwot poza uregulowanym w prawie zamówień publicznych mechanizmem kontroli wydatków, przejrzystości i zachowania konkurencji.

Poznań, dnia 30 października 2009 roku

Dodatkowo dane zapisane przy użyciu otwartych standardów mogą być bezproblemowo i bez utraty informacji odczytane w przyszłości. Zagwarantowanie wykorzystywania otwartych standardów pozwoli zatem obniżyć koszty modyfikacji systemów informatycznych, ograniczyć konieczność ich projektowania i budowania od nowa za każdym razem, gdy dojdzie do zmiany dostawcy, technologii itp.

Fundacja Wolnego i Otwartego Oprogramowania wnosi o zwrócenie przez Komisję Sejmową uwagi na fakt, że pierwotna wersja projektu nowelizacji wprowadzała do systemu prawnego definicję otwartych standardów zbieżną z definicjami przyjętymi w innych państwach i przyjętą przez Komisję Europejską w Europejskich Ramach Interoperacyjności (w oficjalnym polskim tłumaczeniu – norm otwartych). Do Sejmu trafiła jednak późniejsza wersja rządowego projektu nowelizacji, która całkowicie usuwa odwołanie do otwartych standardów, zastępując powołane odwołanie zapisem o niedyskryminacji jakichkolwiek rozwiązań informatycznych (nazwanym tu *neutralnością*) oraz o jawności. Wersja ta, w najlepszym razie zachowuje *status quo*, w którym z uwagi na niejasność przepisów poszczególne jednostki administracji publicznej nie czują się zobligowane do korzystania z otwartych standardów, a dostawcy do zapewniania z nimi zgodności. Z takim stanem rzeczy Fundacja Wolnego i Otwartego Oprogramowania się nie zgadza.

Dlatego uważamy, że konieczne jest wprowadzenie do ustawy dobrze zdefiniowanego pojęcia neutralności technologicznej rozumianej jako nakaz równego traktowania zarówno dostawców oprogramowania, jak i użytkowników usług e-administracji. Taką równość można osiągnąć jedynie poprzez wymaganie zgodności z otwartymi standardami dla systemów i rejestrów informatycznych realizujących zadania publiczne. Tylko wtedy bowiem wszyscy funkcjonujący na rynku dostawcy będą mieli realne szanse na uczestniczenie w przetargach, a żaden z obywateli i przedsiębiorców (odbiorców e-usług) nie będzie dyskryminowany. Konieczne jest wobec tego również wprowadzenie do ustawy legalnej definicji otwartego standardu. Standaryzacja jest podstawą działania technologii (nie tylko informatycznej) i należy dążyć do jej wzmocnienia, a nie osłabiania. A do takiego osłabienia doprowadzi ustawowe zezwolenie na brak zgodności z jakimikolwiek standardami (do czego prowadzić będzie uchwalenie projektu w jego obecnym kształcie).

Należy nadmienić, że **pełna otwartość rozwiązań wykorzystywanych w e-administracji**, zwłaszcza w przypadku rozwiązań dedykowanych (lub choćby tylko specjalnie konfigurowanych na potrzeby administracji), **jest możliwa jedynie pod warunkiem pełnego ich udokumentowania, dostarczenia intersubiektywnego i interkomunikowalnego opisu łączy (interfejsów) oraz kodu źródłowego opatrzonego wyczerpującymi komentarzami**. W przeciwnym bowiem wypadku zamawiający otrzymuje swoistą „czarną skrzynkę”, której działania nie jest w stanie samodzielnie kontrolować. Nie może w szczególności jej naprawiać i rozwijać inaczej niż za pomocą jej producenta, który uzyskuje tym samym monopol na świadczenie usług informatycznych dla danej jednostki, a w skrajnym wypadku istotną kontrolę nad działaniem tej jednostki.

Dlatego też Fundacja zwraca dodatkowo uwagę na znaczenie dostępu do pełnej dokumentacji obejmującej w szczególności kody źródłowe oprogramowania stosowanego w szeroko rozumianej administracji publicznej. Oprogramowanie finansowane ze środków publicznych powinno być dostarczane w takiej postaci, aby możliwa była pełna kontrola nad jego rozwojem przy zachowaniu warunków swobodnej konkurencji pomiędzy dostawcami, także w dającej się przewidzieć przyszłości.

Nieuwzględnienie tego zagadnienia oraz rezygnacja z powyższych wymagań grozi wystąpieniem zjawiska uzależnienia od dostawcy, który może wykorzystywać swoją pozycję, stosując zarówno mechanizmy prawne (Ustawa o Prawie Autorskim i Prawach Pokrewnych), jak i techniczne (utrudnianie dostępu do dokumentacji technicznej rozwiązania).

Poznań, dnia 30 października 2009 roku

Fundacja Wolnego i Otwartego Oprogramowania – w świetle powyższego – wnosi o rozważenie przez Komisję Sejmową możliwości wprowadzenia do omawianego projektu nowelizacji zapisu zobowiązującego *explicite* podmioty realizujące zadania publiczne do zamawiania rozwiązań nie tylko zgodnych z otwartymi standardami, ale też należycie udokumentowanych. Zamówienia powinny obejmować w szczególności kody źródłowe, które powinny być dostarczane wraz z prawami do ich wtórnego wykorzystania. Można to osiągnąć zarówno poprzez nabywanie autorskich praw majątkowych, jak również poprzez odpowiednio (szeroko) zredagowane licencje. Dla przykładu, do standardowych, stosowanych powszechnie w obrocie, licencji dających użytkownikowi pełną kontrolę nad oprogramowaniem (kodami źródłowymi) są licencje Wolnego i Otwartego Oprogramowania, takie jak GNU GPL, BSD, EUPL (ta ostatnia została przygotowana przez Komisję Europejską i jest zalecana dla projektów europejskich).

W interesie państwa polskiego, w randze racji stanu, leży sytuacja, gdy administracja publiczna nie jest uzależniona od konkretnych dostawców rozwiązań, a dane przez nią wytworzone są i będą dostępne dla kolejnych systemów informatycznych tworzonych na jej potrzeby. Stosowanie oprogramowania z otwartą dokumentacją i kodami źródłowymi przez polską administrację rządową i samorządową, nie będzie zmuszało obywateli do kupowania konkretnych rozwiązań informatycznych konkretnych producentów tylko po to, by mogli skontaktować się z urzędem lub skorzystać z publikowanych przez administrację informacji. Co więcej – preferowanie stosowania otwartych standardów oraz rozwiązań o otwartej dokumentacji i otwartym kodzie źródłowym w projektach informatycznych finansowanych ze środków publicznych – pozwala zachować pełną neutralność państwa, równe traktowanie dostawców technologii teleinformatycznych oraz ciągłość wsparcia technologicznego i pełną niezależność od dostawcy, gdyż każdy z nich ma jednakowe prawo dostępu do specyfikacji standardów technicznych.

Tylko wymóg stosowania otwartych standardów zapisu i wymiany danych przez systemy informatyczne administracji publicznej, oraz dostęp do pełnej dokumentacji i otwartych kodów źródłowych mogą to zagwarantować.

Jednocześnie Fundacja Wolnego i Otwartego Oprogramowania wyraża pełną gotowość do udziału w pracach dotyczących zmian w ustawie, która jest przedmiotem niniejszego pisma. Nasi eksperci w dziedzinie informatyki mogą włączyć się do procesu przygotowania jej zmian.

*Z poważaniem
Prezes Zarządu Fundacji
Rafał Brzychcy*

Poznań, dnia 30 października 2009 roku

Otrzymują do wiadomości:

1. Pan Błaszczak Mariusz, Poseł na Sejm RP,
2. Pan Dolniak Grzegorz, Poseł na Sejm RP,
3. Pan Dziecioł Janusz, Poseł na Sejm RP,
4. Pan Dzikowski Waldy, Poseł na Sejm RP,
5. Pan Gibała Łukasz, Poseł na Sejm RP,
6. Pan Górski Artur, Poseł na Sejm RP,
7. Pan Huskowski Stanisław, Poseł na Sejm RP,
8. Pan Jaros Michał, Poseł na Sejm RP,
9. Pan Kaczor Roman, Poseł na Sejm RP,
10. Pan Klim Józef Piotr, Poseł na Sejm RP,
11. Pan Krupa Jacek, Poseł na Sejm RP,
12. Pani Łybacka Krystyna, Posłanka na Sejm RP,
13. Pani Marianowska Barbara, Posłanka na Sejm RP,
14. Pan Marciński Włodzimierz,
Dyrektor Departamentu Społeczeństwa Informatycznego MSWiA;
Przewodniczący Komitetu Ekspertów ds. Informatyzacji Rady Europy w Strasbourg'u –
CETI (The Committee of Experts on Information Technology),
15. Pan Matwiejuk Jarosław, Poseł na Sejm RP,
16. Pan Miodowicz Konstanty, Poseł na Sejm RP,
17. Pan Neumann Sławomir, Poseł na Sejm RP,
18. Pan Olszewski Paweł, Poseł na Sejm RP,
19. Pan Pawlak Mirosław, Poseł na Sejm RP,
20. Pan Pięta Stanisław, Poseł na Sejm RP,
21. Pan Pilch Jacek, Poseł na Sejm RP,
22. Pan Polak Piotr, Poseł na Sejm RP,
23. Pani Prządka Stanisława, Posłanka na Sejm RP,
24. Pan Raniewicz Grzegorz, Poseł na Sejm RP,
25. Pan Raś Ireneusz, Poseł na Sejm RP,
26. Pani Sadurska Małgorzata, Posłanka na Sejm RP,
27. Pan Siarka Edward, Poseł na Sejm RP,
28. Pan Skorupa Aleksander Marek, Poseł na Sejm RP,
29. Pan Suski Marek, Poseł na Sejm RP,
30. Pan Śnieżek Adam, Poseł na Sejm RP,
31. Pan Tyszkiewicz Krzysztof, Poseł na Sejm RP,
32. Pan Van der Coghén Piotr, Poseł na Sejm RP,
33. Pan Widacki Jan, Poseł na Sejm RP,
34. Pan Wilk Wojciech, Poseł na Sejm RP,
35. Pan Woda Wiesław, Poseł na Sejm RP,
36. Pan Woźniak Tadeusz, Poseł na Sejm RP,
37. Pan Wójcik Marek, Poseł na Sejm RP,
38. Pan Wrona Waldemar, Poseł na Sejm RP,
39. Pan Wziętek Stanisław, Poseł na Sejm RP,
40. Pan Zieliński Jarosław, Poseł na Sejm RP,
41. Pan Żukowski Wojciech, Poseł na Sejm RP,
42. Pan Stanisław Iwan, Senator RP.